

USTANIMO OD SNA

(Poslanica prve nedjelje Adventa)

Poslanica Rimljanima odlikuje se dubinom i uzvišenošću nauke, ljepotom i svečanošću. Ma da ne možemo kazati, da je ona kratki sadržaj čitave kršćanske nauke, ona je značajno prigodno pismo upućeno vjernicima Rima. Klica prve kršćanske općine u Rimu su vrlo vjerojatno oni »stranci rimljani«, (Dj. ap. 2, 10.) koji su slušali propovijed sv. Petra. Uostalom sve veze koje su postojale između Rima i Sirije, Azije i Macedonije omogućivale su upoznanje kršćanske vjere. Usto treba napomenuti da su Židovi u Rimu tvorili značajnu koloniju; možda ih je tu bilo 40.000 do 50.000. Imali su 13 sinagoga ili židovskih zajednica (Fekten). Središte im je bilo u Trastevere. Pod vladavinom Klaudijevom po prvi put javljaju se u literaturi rimskoj kršćani. Svetonije spominje oko 49 ili 50 god., da je Klaudije protjerao Židove iz Rima koji su na poticaj Kristov stvarali nered. Dio Cassius (60,6) veli da je to bilo teško izvesti. Akvila i Priscila dokazuju da je zaista bilo prognanika. Vjerojatno su bili pogođeni judeokršćani, među kojima se možda nalazio i Petar. No te poduzete mjere nisu smetale da se kršćanska općina brzo obnovi jer sv. Pavao hvali vjeru rimskih kršćana. Kršćanska zajednica brzo je izgubila prvotni židovski značaj, nastupio je priliv obraćenih pogana kojih je uskoro bio pretežan broj. Takva zajednica mogla je postati predmet Pavlove skrbi. Iz Rima je Pavao kanio krenuti u Španjolsku.

Poslanica je pisana oko 58 g. iz Korinta. U njoj ima 7.101 riječ. U Rim ju je ponijela dijakonisa Feba. Sadržaj poslanice su riječi: »Ne stidim se Evanđelja. Sila je naime Božja na spasenje svakomu koji vjeruje, najprije Židovu a a Grku. Jer se u njemu otkriva opravdanje Božje iz vjere u vjeru, kao što je napisano: Pravednik živi iz vjere«. (Rim. 1, 16—17.)

Evanđelje je određeno za sve narode, najprije za Židove a potom i za sve druge. Između opravdanja i konačne proslave postoji najuža povezanost. Opravdanje počinje vjrom u Isusa Krista.

Misao, koju je ranije naglasio (12,2): »Nemojte se izjednačiti s ovim svijetom, nego se promijenite obnovom svoga mišljenja«, sv. Pavao kao da ponovno preuzimlje u ulomku što ga čitamo u prvu nedjelju adventa (Rim. 13, 11—14):

11 Već je čas da se probude(ć) od sna. Sada je bliže spasenje, nego li kada smo postali vjernici.

12 Noć je prošla, a dan se približio. Stoga odbacimo djela tame, a obucimo se u oružje svjetlosti.

13 Kao po danu čestito hodimo, ne u razuzdanim gozbama i pijankama, ne u nečistoći i raspuštenosti, ne u svađi i zavisti,

14 nego se obucite u Gospodina Isusa Krista.

11 Svraćajući pažnju vjernika na važnu činjenicu: milost opravdanja i socijalne ljubavi, sv. Pavao emfatički naglašava, da je to potrebno tim više (kai touto), kad pogledaju oko sebe na vrijeme i prilike u kojima žive. Onako kao što moderni propovjednici, kad kane vjernicima istaknuti kratkoću života, upotrebljavaju slike o bacanju bombi ili avionskih nesreća tako Pavao svraća misao svojih vjernika na drugi dolazak Kristov. Taj dolazak je svakako bliži, nego li kad su počeli vjerovati, tj. učinili ispovijest vjere i potom primili kršćanstvo i krštenje. Nije proteklo ni samih 25 godina od uzašašća Kristova, a već treba opominjati vjernike da se ne predaju religioznom snu, zaboravljanju svojih dužnosti i primljenih obaveza. Opomena nije upravljena na specifičke pogibli, jer u Rimu nije kao u Korintu bilo teških nereda. Spasenje (sôteria) može značiti i pojedinačno i konačno, sveopće spasenje, ukoliko se čovjek svakim danom približava smrti, s kojom prestaje vrijeme zasluživanja a sudbina jednom zauvijek biva zapečaćena. Stoga vjernici treba da u sebi potaknu prvotni žar, što su ga nekoć imali, moraju podvostručiti sile, kako bi postigli nagradu koja se sigurno približava. Pavao ne izražava svoju misao kad će biti paruzija koja može nastupiti u svakom razdoblju!

12 Od sna se treba trgnuti jer to zahtijeva dan. Dvje- ma suprotnim slikama Pavao potiče vjernike da se kane vjerskog mrtvila i mlitavosti slikom dana i noći. Noć predstavlja vrijeme sadašnjeg života koji je pun tmina, neznanja i grijeha, dok dan označuje u svom punom aspektu budući život, potpuno spasenje. Dan kod svetoga Pavla znači povijesni čas, a isto tako znači i prosvijetljenje. Treba prosvijetliti tamne kutove ljudske savjesti (1 Kor. 3,13;4,5). Kod Sofonije proroka čitamo: »U ono će se vrijeme dogoditi da ću ja pretražiti Jeruzalem svjetiljkama i pohoditi ljude koji bezbrižno sjede na droždini svojoj«.

Na kršćane su već pale zrake svijetla odozgo; sunce svojim zrakama obasjava planinske vrhunce još prije negoli je isteklo. Stoga smo mi djeca svijetla (Ef. 5,8: 1 Sol 5,5) ili prosvijetljeni (fôtisthentes) (Hebr. 6, 4). To je razlog zbog kojega treba odbaciti tamna djela koja Pavao nemilosrdno žigoše u Rim. 1,28—32. Vjernici žive u svijetlu zore a to svijetlo iste je naravi kao i svijetlo koje će sjati u vječnosti. Pavao na drugom mjestu broji kakvo oružje treba da nosi svaki vjernik (Ef. 6,13); ovdje je njegova misao malko drukčija. Umjesto oružja možda bi bilo prikladnije reći »uniformu« (R. Knox). Noseći na sebi tu uniformu Kristove službe već po sebi stojimo nasuprot tminama koje vladaju u svijetu (Ef. 5,13). Prošla (proekopsen) noć, tj. stanje koje, iako se približilo, čeka svoje buduće usavršenje.

13 i 14 S izrazom hoditi Pavao misli na življenje vjernika (peripatesômen; hebr. halak=hoditi, živjeti). Čestit život vjernika mora biti pred neznabošcima kao trajno postavljeni uzorak u koji se mogu i moraju ugledati.

Izraz čestito (eushemôs) upotrebljen u Dj. ap. 17, 12 gdje je govor o čestitim poganskim ženama što su primile Pavlovu propovijed u Bereji. Ovdje Pavao nabraja šest poroka kojih se vjernici trebaju čuvati: razuzdane gozbe i pijanke, nečistoću i raspuštenost, svađu i zavist. Gozbe (kômos) kod neznabožaca su bile razuzdane; na njima je bilo predviđeno opijanje. Iz gostione bi učesnici izlazili na ulice u povorkama; sve je svršavalo sa svađama i zavisti (Svetonije, Neron 26; Petronije Arbiter, Satiricon). Comessationibus (Vg) je zapravo comissionibus jer je commissatio ophod u čast bogova koji svršava s pijančevanjem i razuzdanošću. Pavao upozorava vjernike na ove odvratne poroke koji su se posebno počinjali noću. Razuzdane gozbe odnose se na mane grla (Usp. Gal. 5,21); nečistoća i raspuštenost na grijehe bludnosti (Gal. 5,19); svađe i zavisti na mane protiv ljubavi bližnjega (1 Kor. 3,4; 2 Kor. 12, 20; Gal. 5,21 — V. Jacono).

14 »Obucite se u Gospodina Isusa Krista« je omiljeli Pavlov izraz (Usp. Gal. 3,27; Kol. 3,9; Ef. 4,24) a znači preobrazbu, pronicanje i mističko poistovjetovanje vjernika s Kristom. Moramo uroniti u Kristovu osobnost kao što čovjek kad stavi na sebe uniformu sasvim uronjen u onoga u čijoj službi vojuje. U Gal. 3,27 ova misao potsjećat će vjernike da zaborave svaku osobnu razliku među sobom (Židov i poganin, rob i slobodnjak, muško i žensko). Obuci se u Krista — obuci se u oružje svjetlosti (Bover). Kršćanin se već

svojim krštenjem obukao u Krista (Usp. gl. 6), ali to sjedinjenje on mora produbljivati i usavršavati naslijeđujući primjer Kristov i surađujući s milošću. Neposredni smisao ovih riječi je da kršćanski život bude pred poganima kao neka vrsta uniforme koja ih podsjeća na kršćansku vjeru. Pavao naglašava u ovoj poslanici rimskim vjernicima da se pokažu dobrim građanima i da ne pružaju poganskoj svjetovnoj vlasti izliku za progonstvo. Ovaj izraz možda pravi iluziju na ispovijest vjere koju su vjernici Rima nedavno učinili; stoga se moraju sve više i više oslobađati poganskih poroka i mana.

Poznato je, da se sv. Augustin obratio čitajući slučajno zadnje retke (13 i 14) poslanice u vrijeme duševne krize i žestoke nutarnje borbe između osjećaja tjelesnosti i duhovnog uspona. Te su riječi odlučile njegovim obraćenjem. »Nisam htio čitati dalje; uostalom nije ni trebalo. Svršavajući ovaj ulomak upravo kao da je svijetlo sigurnosti bilo izliveno u moje srce, raspršene su bile tmine sumnja« (Ispovijesti, VIII, 12, 29).

Koje značenje za nas imaju noć i dan, djela tame i oružje svjetlosti?

Advent je svima poziv, da se obučemo u Gopodina Isusa Krista.

o. Franjo Carev

ALMA REDEMPTORIS MATER

Ta Marijin spev, ki ga zdaj molimo od adventa do svečnice kot sklepno Marijino antifono na koncu brevirja, nas vsakokrat, ko ga značemo spet moliti, gane. Res, ta prošnja molitev k Odrešenikovi materi je prisrčna, globoka in vsebinsko izredno bogata. Spev spada z ono drugo, prav tako prisrčno in prelepo antifono Salve Regina med najstarejše izmed štirih Marijinih antifon v brevirju. Najmlajša je pa Regina caeli.

Danes splošno trdijo, da je antifono v tej obliki, prav tako kakor ono drugo, Salve Regina, spesnil Henrik Hromi, benediktinski menih v samostanu Reichenau na Bodenskem jezeru. Živel je od 1013. do 1054., v dobi, ko je njegov opat uvajal clunyske reforme in je tamkašnja samostanska šola doživela svoj drugi razcvet. Že od mladosti je bil zaradi hudega protina na vseh udih hrom; zato se imenuje Hromi, latinsko Contractus. Le s težavo je premikal prste in jezik. Njegov duh je bil pa vedno svež, bister in živahen. Po zna-